

Psychologische Verkenningen
Individuele

46^e jaargang, nr. 1

oktober 1997

INDIVIDUAL
PSYCHOLOGISCHE
VERKENNINGEN

is een uitgave van
Nederlandse Werkgemeenschap
voor Individual Psychologie

redactie adres:
Potgieterlaan 21
2394 VA Hazerswoude Rijndijk
Tel. 071 - 3416110

ISSN: 1382-5089

Alles uit deze uitgave mag geheel of gedeeltelijk worden overgenomen of vermenigvuldigd in welke vorm dan ook, mits met bronvermelding.

Redactie:
Prof. Dr. C.C. De Keyser
Dhr. G.A.L. Kulker

Behalve het uitoefenen van het mede-voorzitterschap heb ik weer een cursus blok kunnen geven gedurende de twee weken. De invoering van de Adleriaanse opvattingen en methoden in het onderwijs is daarbij het thema. Allereerst ga ik daarbij in op het begrip democratie, mij daarbij sterk baserend op 'Social equality, the challenge of today' van Dreikurs. Centraal daarin staat de gedachte dat opvoeden altijd met relaties te maken heeft. Voor het begrijpen van die relaties en de gedragingen van mensen biedt de I.P. een zeer bruikbaar kader. De belangrijkste uitgangspunten van de Adleriaanse theorie komen dan ook aan de orde. In alle bijeenkomsten is ruimschoots gelegenheid met eigen vragen en problemen te komen. Dit doet m.i. ook recht aan de opvatting dat bij invoering van Adleriaans georiënteerd leerkrachtgedrag moet worden begonnen bij de persoon van de leraar zelf. Zo mogelijk wordt dan ook de korte counselingsvorm aangewend om duidelijk te maken hoe zeer eigen logica een rol speelt bij acceptatie van en weerstand tegen veranderingen. Ook worden veel oefeningen gedaan die de deelnemers aanzetten tot reflectie op hun eigen denken en doen in de school. Vanzelfsprekend kunnen ze de oefeningen ook benutten in hun eigen situatie. Daarom wordt ook geregeld weer bezinning gepleegd op de waarde van de oefening en de achtergrond ervan.

Het is een boeiende ervaring om deze onderwerpen in zo'n internationale groep aan de orde te stellen.

Dit jaar waren er zes Nederlanders aanwezig op Icassi. Dat is al enkele jaren het geval. Het zou goed zijn dat dit aantal wat groeide. Misschien het volgend jaar wanneer Icassi voor de tweede keer in een Oosteupees land wordt gehouden, n.l. Litouwen. De zomerschool vindt plaats in de hoofdstad Vilnius in de gebouwen van één van de oudste universiteiten van Europa. informatie kunt u altijd bij mij krijgen. in januari 1998 zijn uitvoerige brochures beschikbaar met alle informatie over accommodatie, cursussen en het verkrijgen van beurzen.

Theo Joosten.

ICASSI IN OOSTENRIJK.

Met enig gevoel voor historie is het bijzonder te noemen dat na lange tijd Icassi (International Committee of Adlerian Summerschool and Institute) weer in Oostenrijk is gehouden, het geboorteland van Adler en Dreikurs. Speciaal was dit zeker voor Eva Dreikurs, de dochter van Rudolf Dreikurs, die als klein kind al uit Oostenrijk vertrok. Ze zie me slechts vage, goede herinneringen aan het land te hebben en de klank van de taal op een of andere wijze te herkennen.

In historisch opzicht ook bijzonder, omdat - en dat is misschien minder bekend - ook Adler zelf in de zomer enige malen met een groep mensen in de buurt van Wenen bijeenkwam voor scholing in Individual Psychologie. Ook in deze bijeenkomsten was er reeds de combinatie van leren en ontspanning.

Zeer ingenomen waren we met de aanwezigheid van Datler, de voorzitter van de Oostenrijkse vereniging. Hij was gedurende de hele zomerschool met zijn vrouw en kinderen aanwezig, nam deel aan cursussen en gaf een lezing in bloc I over de betekenis van de I.P. voor het onderwijs. M.i. is het van groot belang geweest dat de contacten met de I.P. vereniging van het land op deze wijze weer zijn aangehaald.

De locatie van de zomerschool in Schladming was voortreffelijk, een schitterend dorpje gelegen tussen de bergen en sommigen misschien bekend van de Olympische Winterspelen voor gehandicapten, die met Salzburg werden georganiseerd. De burgemeester, en tevens kamerlid in het Oostenrijkse parlement, was niet alleen aanwezig bij de opening, maar ook enige malen bij een lezing. We hebben trouwens op allerlei manieren goed kennis kunnen maken met de Oostenrijkse gastvrijheid en kundige wijze van organiseren. Het laatste ook wel nodig bij een deelnemers aantal van 330, komend uit 23 landen.

Elke ochtend hebben ze getuige kunnen zijn van interessante lezingen en demonstraties. Zeker de lezing van Eva Dreikurs op de eerste maandagochtend was indrukwekkend. Zij ging uitvoerig in op de holistische opvattingen van de I.P. en de motivatie van mensen. Over het laatste thema verschijnt volgend jaar van haar een wetenschappelijk boekwerk. Altijd boeiend zijn de demonstraties, zowel met gezinnen als met individuen. Hier wordt de theorie toegepast op mensen en hun dagelijkse vragen en problemen. Zichtbaar en voelbaar is het lerend effect wat van zulke demonstraties uitgaat. Wanneer je dat enige malen hebt meegemaakt is het goed te begrijpen dat Adler en Dreikurs veel waarde hechtten aan openbare Beratungsstellen. Daarvan zijn er rond de jaren '30 vele in Oostenrijk geweest. In verschillende landen wordt hiermee nog steeds gewerkt aan universiteiten en instituten; zoals in Israël, Amerika, Hamburg en Canada.

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	4
OPVOEDEN, EEN LUST OF EEN LAST	5
HET BEWEGEN VAN KINDEREN MET EEN MOTORISCHE BELEMMERING	11
IN MEMORIAM KURT ADLER	18
PROJECT IPT 2	20
AKTIVITEITEN	24

VOORWOORD

In het tijdschrift van Individual Psychologische Verkenningen van oktober 1997 vindt u een artikel van de hand van Raimond Joosten naar aanleiding van een presentatie die hij heeft gegeven aan de Pabo over de toepassing van de individualpsychologische ideeën op school.

Raimond poneert in zijn artikel de stelling dat de I.P. in meerdere schoolsystemen inpasbaar zou zijn. Dat lezende stelde ik me de vraag wat vanuit het schoolstelsel bezien de meerwaarde is die het aan het schoolstelsel toevoegt?

Daarbij vroeg ik me af of dat komt omdat bepaalde ideeën vanuit de I.P. gedeeld worden in zo'n systeem? Of is de individualpsychologie te beschouwen als een integratie en theoretisch kader van meerdere systemen?

Vragen die ik niet direct kan beantwoorden, maar het zeker waard zijn om nader te beschouwen. Daarnaast vroeg ik me af of er meer bekend is, danwel onderzoek is gedaan naar resultaten van leerlingen op een zogenoemde I.P.school in relatie tot andere schoolsystemen?

Een onderwerp van studie in het schoolstelsel zou kunnen zijn de gevolgen van het toepassen van het uitgangspunt logische consequenties en natuurlijke gevolgen bij het omgaan met storend gedrag. Leidende vraag bij iedere pedagogisch interventie dient daarbij te zijn: wat is het doel van de interventie? En hoe dient die vorm te krijgen vanuit de vijf genoemde individualpsychologische uitgangspunten?

Als tweede bijdrage vindt u een artikel van Wim Vis. Wim leverde al eerder een bijdrage die in het lustrumnummer is opgenomen. Tevens sloot hij een artikel van zijn hand bij om enig inzicht te geven in zijn werkzaamheden als kinderfysiotherapeut. Zijn bijdrage onderstreept de individualpsychologische opvatting dat de mens een ondeelbare eenheid is en zijn opvatting over integratie sluit hierop goed aan.

Het volgende nummer van Individual Psychologische Verkenningen verschijnt in februari 1998. Kopij en reacties dienen uiterlijk half januari 1998 in het bezit te zijn van de redactie. Bij voorkeur in WP 5.1. of 6.0.

AKTIVITEITEN

9 oktober 1997: ONGESTOORD,

Het Katholiek Studiecentrum voor Geestelijke Volksgezondheid organiseert samen met de Thomas More Academie een studiemiddag in de Rode Hoed te Amsterdam. Op de studiemiddag wordt aandacht gevraagd voor een nieuwe positieve betekenis van geestelijke gezondheid. Jacques Graste zal ingaan op de zorg voor de psyche in de oudheid. Paul Schnabel spreekt over de opvattingen over de geestelijke gezondheid van Rümke. Jan Bodisco Massink probeert de plaats van de geestelijke gezondheid te bepalen tussen de geloof en geneeskunde. Ad Hoogendijk houdt een lezing over de relatie tussen de geestelijke gezondheid en succes in iemands loopbaan. Dorine Bauduin is dagvoorzitter.

Januari 1998: Ledenvergadering N.W.I.P.

Bij het ter perse gaan van dit tijdschrift was het bestuur van de N.W.I.P. nog niet bijeen geweest om de jaarlijkse ledenvergadering te organiseren. U zult hierover separaat een uitnodiging ontvangen. Aan het bestuur zal worden voorgesteld voorafgaand aan de ledenvergadering een themabijeenkomst te houden met als thema: 'Opvoeding en opvoedingsproblemen in het licht van de veranderende gezinssamenstelling en cultuur.' In de themabijeenkomst is ruimte om met elkaar van gedachten te wisselen.

Mocht u het op prijs stellen deze themabijeenkomst bij u in de buurt te doen plaats vinden, omdat daar voldoende mensen geïnteresseerd zijn om aan de bijeenkomst deel te nemen, dan hoort de redactie dat graag. Van u wordt wel gevraagd een bijdragen te leveren aan de organisatie door bijvoorbeeld te helpen een ruimte te vinden voor de bijeenkomst.

Juli/Augustus 1998: ICASSI,

Door middel van een kort verslag van de ICASSI 1997, hopen wij u reeds nu te interesseren voor de ICASSI 1998.

Voor informatie kunt u terecht bij: Theo Joosten,
Albadastins 7,
8925 CM Leeuwarden.
Tel. 058 - 2666462

Taakverdeling bestuur en advies cie.:

1. Het bestuur draagt zorg voor het voortbestaan van de N.W.I.P. en draagt zorg voor de verplichtingen naar de leden. Minimaal draagt zij zorg voor de volgende activiteiten : tijdschrift, ledenvergadering, bijeenkomsten en datgene dat in de statuten is vastgelegd.
2. Bij een nog nader te bepalen omvang van de vereniging zal die worden omgevormd naar een andere organisatievorm, die voor haar voortbestaan minder afhankelijk is van een bepaald ledenbestand.
3. De advies cie. onderhoudt contact met de verschillende werkgroepen en coördineert een zekere samenhang binnen de N.W.I.P.
4. In 1997 en 1998 zullen twee à drie werkgroepen worden opgestart dan wel voortgaan. Als voorwaarde om de werkgroepen te laten voortgaan zullen één à twee 'voortrekkers' worden gezocht. Zij zullen zorgdragen voor een omlijnde doelstelling van de werkgroep (soort werkplan); vast stellen van een frequentie van samenkomsten en de vormgeving van de samenkomsten (werkwijze). De werkgroepen zullen vooral functioneel moeten zijn. Hiermee wordt bedoeld dat ze uitgaan van een betrokkenheid van de leden bij het onderwerp, een binding onderhouden met de N.W.I.P. met name met de Advies Cie.

Gedacht wordt aan een keuze uit de volgende thema's:

- onderwijs;
- opvoeding;
- ouder worden;
- management en organisatie.

Welke leden zijn in een van de vier bovengenoemde thema's geïnteresseerd en willen deelnemen aan een te formeren werkgroep, die dit thema verder gaat uitdiepen ? Graag een reactie aan de redactie van Individual Psychologische Verkenningen.

OPVOEDEN, EEN LUST OF EEN LAST.

Vooraf:

Dit is de titel van een presentatie gehouden op de drie Pabo's van de Christelijke Hogeschool Noord-Nederland (CHN), namelijk in Leeuwarden, Emmen en Groningen.

In mijn derde jaar op de Pabo (1995) hebben we het bij het vak pedagogiek onder andere gehad over alternatieve schoolconcepten. In groepjes hebben we diverse schoolconcepten aan de klas gepresenteerd. Elk groepje koos voor één schoolconcept. Ons groepje heeft de presentatie over de Individualpsychologie in het onderwijs gehouden. Deze presentatie leidde na afloop tot een interessante discussie met de klas en de leerkracht over straf en natuurlijke en logische gevolgen.

Inmiddels heb ik mijn Pabo-diploma en is de opzet van het studieprogramma op de Pabo veranderd. De huidige derde-jaars kregen dit jaar in de eerste module PGO (Pedagogisch Georiënteerd Onderwijs) mensen op bezoek, die iets kwamen vertellen over de diverse richtingen in het onderwijs. Er werd informatie gegeven over Jenaplan onderwijs, Montessori scholen, circuitscholen, Vrije scholen en de Individual Psychologie. De doelstelling van de presentatie was de studenten in de eerste week kennis te laten maken met diverse schoolconcepten d.m.v. presentaties. Daarna koos elke student voor een schoolconcept om zich daarin verder te verdiepen door het lezen van literatuur en het bezoeken van scholen. Aan het eind van de module gaven de groepjes een presentatie van hun gekozen schoolconcept aan de rest van de klas.

De pedagogiekleraar, dhr. Eekhof, vroeg of ik de presentatie over de I.P. wilde verzorgen, mede omdat ik één van mijn afstudeerprojecten op de Teake Jan Roordaskoalle in Wytgaard (Friesland) heb gedaan. ('Bemoedigen als leerhulp.')

De groepsgrootte bij de presentatie was nogal verschillend. In Leeuwarden ongeveer 110 studenten, Emmen ongeveer 25 en in Groningen ongeveer 60 studenten. Hieronder volgt de opzet van de presentatie met een uitwerking. Een en ander werd met behulp van sheets toegelicht. De duur van de presentatie was anderhalf uur.

Opzet presentatie:

Inleiding:

- over opvoeden en jezelf;
- Individualpsychologie.

Basisgedachten uit de I.P.

- Adler en Dreikurs;
- 5 uitgangspunten uit de I.P.

Ideeën uitwerken naar een schoolconcept:

- 4 R's;
- storend gedrag: casus

4 doelen storend gedrag.

I.P. en het onderwijs:

- opvoedingsstijlen;
- hoe kan ik van mijn klas een meer democratische maken ?

Inleiding:

Iedere student is begonnen met een jeugdherinnering over de eigen lagere schooltijd. Daaruit bleek dat bijna iedereen een negatieve ervaring had en dat in bijna elke herinnering mensen voorkwamen. School is niet alleen een plaats waar geleerd wordt, maar ook een plaats waar mensen met elkaar omgaan. En voor (aanstaande) leerkrachten is het van belang om eens stil te staan bij dat omgaan met elkaar. Op welke manier gaan wij met kinderen om en hoe kunnen we gedrag begrijpen ? Verder was het belangrijk te melden dat de ideeën uit de I.P. op alle scholen zijn toe te passen.

Basisgedachten uit de I.P.

In het kort heb ik verteld wie Adler en Dreikurs waren. Daarna kwamen de 5 uitgangspunten van de I.P. aan bod.

1. De mens is een sociaal wezen en gelijkwaardig aan elkaar:
Het basisdoel van elke mens is 'erbij' willen horen. Het streven naar een plaats in de samenleving, van betekenis zijn. Verder is ieder mens gelijkwaardig aan elkaar; dit is de basis voor een democratie.
2. Gedrag is doelgericht:
Ieder mens heeft zo zijn eigen doelen die hij (vaak onbewust) nastreeft. Om het gedrag van iemand te begrijpen is het belangrijker naar zijn toekomstdoelen te kijken dan naar zijn verleden.
3. De mens is een zelfkiezend wezen:
Iedereen maakt elke dag vele keuzes en is zelf verantwoordelijk voor zijn eigen gedrag.

stand te houden als kennisbank/help-desk.

Te beantwoorden vragen:

Wat is er mogelijk te leren van andere landen ?

Hoe kan relatie NWIP - (potentionele)klant gestimuleerd en onderhouden worden ?

Hoe kan de draagkracht worden verbreed ?

1. Samenwerking:
In Nederland zijn twee voor de hand liggende mogelijkheden:
 - a. Werkgroep Encouraging-Schoenaker-Training Nederland,
 - b. Netherlands Association for Counseling, Marga van Gelderen,
 - c. organisaties die zich richten op biografische gegevens als uitgangspunt voor het in kaart brengen van de levensloop.
2. Bibliotheek: goed beschikbaar en bereikbaar houden.
Dubbele boeken beschikbaar stellen aan bibliotheken scholen en universiteiten.
3. Fondsenwerving.

De bijeenkomst met de leden leidde tot een **opdracht aan het bestuur en de advies commissie**, die als volgt werd geformuleerd:

* Werk het project IPT 2 zo uit dat, met de historie als vertrekpunt, de individualpsychologie een plek krijgt in deze tijd. Bouw de vereniging om naar een bron van wijsheid om uit te putten en draag zorg voor een zodanige bekendheid van de bron, dat mensen hem kunnen vinden om zich aan te laven.

* Stimuleer en richt functionele werkgroepen op met als mogelijke thema's:

- management, leiderschap en organisatie;
- ouder worden;
- patiëntenvereniging;
- onderwijs met name gericht op schooluitval;
- opvoeding.

* Houdt bij de organisatie van de werkgroepen rekening met de regio of een centrale plek; het benoemen van trekkers voor de werkgroepen; de projectomvang en thema's afstemmen op de draagkracht van de organisatie.

* Neem een besluit over de organisatievorm. Blijven we een vereniging of worden we een Instituut ? Denk ook na over het verwerven van middelen. Zo is bijvoorbeeld door een projectmatige opzet van bepaalde thema's subsidie te verwerven. Draag zo zorg voor optimale voorwaarden en middelen om de bron in stand te houden.

wordt de individuele psychologie gekenmerkt door blinde vlekken, die niet hinderen zolang de individuele levenspsychologie als instrument om met de werkelijkheid/wereld om te gaan werkt. Wanneer de levenspsychologie als instrument onvoldoende handvatten biedt aan de persoon in kwestie dan belandt hij in de problemen. De individualpsychologie reikt het individu bouwstenen, levensfasen en levensstapen aan, die helpen inzicht te krijgen in de eigen individuele psychologie en de mogelijke blinde vlekken. Hierdoor kan een herwaardering en/of bijstelling plaats vinden van de eigen individuele psychologie.

OPZET VAN IPT 2.

Activiteit 1: Braintank,

Uitgangspunt bij de te ontplooiën activiteiten is dat die moeten bijdragen aan:

- * deskundigheidsbevordering in het werk;
- * een bijdrage in kwalitatieve zin leveren aan een beroepsopleiding;
- * een stimulans zijn bij de carrière en loopbaan ontwikkeling.

1. Vertalen individualpsychologie naar onze huidige tijd.
Gedacht wordt o.a. aan:
 - * d.m.v. contacten met scholen de I.P. actualiseren;
 - * functionele werkgroepen rond een bepaald thema:Uitgangspunt voor de werkgroepen is: regionaal of centraal in Nederland vorm geven, een onderwerp kiezen dat deelnemers bindt. Gedacht wordt aan onderwerpen als: school, management en organisatie, pedagogisch concept, ouderdom, patiëntenvereniging, ouderschap (preventie).
2. Complementariteit van hulpvrager en hulpverlener. (Populair gezegd: vanuit de hond gezien loopt de baas aan de lijn.) Deze bewustwording heeft de positie van de klant doen emanciperen. We zien dat elke organisatie een goede klachtenregeling heeft. Daarnaast wordt een klacht meer en meer beschouwd als een gratis advies. De rol van de cliëntenraden wordt binnenkort in de wet vastgelegd en daarmee beter geregeld.
3. Vertaling actuele buitenlandse literatuur.
4. Verbinding met studies en practicum op scholen die moet leiden tot scripties, die een wortelen van de I.P. in de huidige tijd bieden.

Activiteit 2: Bestuurlijke organisatie,

Uitgangspunt voor deze activiteit is: voorwaarden scheppen om de N.W.I.P. in

4. Holistische mensvisie:
De mens wordt als een ondeelbare eenheid gezien en zijn gedrag is alleen te verklaren binnen de gehele sociale context.
5. De mens is een subjectief interpreterend wezen:
Elke mens heeft zijn eigen kijk op de mens en de wereld en wij interpreteren de wereld op onze eigen manier. Het zijn dus niet de feiten die ons beïnvloeden, maar de betekenis die wij eraan geven.

Deze uitgangspunten heb ik met enkele voorbeelden verduidelijkt om ervoor te zorgen dat het niet een al te theoretisch verhaal werd.

Ideën uitwerken naar een schoolconcept:

De vraag was nu: hoe kunnen we deze 5 uitgangspunten uitwerken in een schoolconcept, waarmee je in praktijk ook iets kunt?

Vervolgens kwamen we bij de inhoud van een democratische school: leerkracht en leerling zijn gelijkwaardig. Aan de hand van de 4 R's is het principe van de democratische school verder uitgewerkt.

De 4 R's staan voor:

- respect
- responsibility (verantwoordelijkheid)
- resourcefulness (vindingrijkheid)
- responsiveness (deelnemendheid).

Aan de hand van voorbeelden is elke 'R' uitgewerkt.

4 doelen van storend gedrag:

Dit onderdeel ben ik begonnen met een casus van een meisje dat storend gedrag vertoont in de klas. In groepjes hebben de studenten deze casus uitgewerkt. Aan de hand van deze casus kwamen we bij het onderwerp storend gedrag en de doelen ervan.

1. Aandacht:
Allereerst moet hier een onderscheid worden gemaakt tussen noodzakelijke aandacht en overmatige aandacht. Enkele voorbeelden van gedrag dat kinderen kunnen gaan vertonen bij het nastreven van dit doel is: zich aanstellen; clown uithangen; slordige kinderen; maar ook het 'model-kind'.
2. Macht:
Het kind dat dit doel nastreeft wil zijn macht bewijzen en denkt dat hij alleen dan meetelt.

3. Wraak:
Deze kinderen denken dat iedereen een hekel aan hem heeft en dat ze alleen meetellen als ze anderen kwetsen.
4. Verondersteld onvermogen:
Dit kind wil het liefst met rust gelaten worden. Hij wil laten zien dat hij nergens voor deugt.

I.P. en het onderwijs.

Als opvoeder beïnvloed je kinderen en de manier waarop wij kinderen opvoeden kan op verschillende manieren. Er zijn drie stijlen van opvoeden:

1. Autoritaire stijl:
Hierbij ligt het accent op de volwassene en de kinderen worden niet serieus genomen. De leerkracht is duidelijk de baas en geeft straf als hem iets niet aan staat.
2. Laissez-faire stijl:
Dit is bijna het tegenovergestelde van autoritair opvoeden. Kinderen doen waar ze zin in hebben.
3. Democratische opvoedingsstijl:
Deze manier van opvoeden is *niet* een soort tussenweg tussen de eerder genoemde stijlen van opvoeden. Er is orde, regelmaat en er worden gezamenlijke afspraken gemaakt.

De volgende punten helpen je om van je klas een democratische klas te maken:

Discipline en orde:

Kinderen moeten leren dat er bepaalde regels zijn en dat geldt ook voor de school. Er zijn regels die wij niet kunnen veranderen, maar er zijn ook regels die we gezamenlijk met de groep kunnen maken. Over de sfeer in de klas, de manier van werken en hoe we met elkaar omgaan.

Door samen met de kinderen regels te maken, doe je een appèl op hun verantwoordelijkheid. Kinderen houden zich eerder aan regels als ze zelf hebben meegeholpen die op te stellen.

Van straf en beloning naar natuurlijke en logische gevolgen.

Veel mensen zijn van mening dat de beste manier om een kind op te voeden is: hem te belonen als hij iets 'goed' doet en hem te straffen als hij iets 'verkeerd' doet. De vraag is of dit inderdaad de beste manier is. Wat wel duidelijk is, is dat kinderen

PROJECT : IPT 2

Al eerder werd in dit tijdschrift melding gemaakt van de intentie van het bestuur om te komen tot de opzet van het Project IPT 2. Hieronder vindt u een weergave van de stand van zaken van het project, dat door enkele bijeenkomsten met leden en bestuur en adviescie. tot stand aan het komen is.

Vooraf:

Het project IPT 2 is niet ingegeven door nostalgie. Zij probeert vanuit de individualpsychologie een bijdrage te leveren aan het verklaren, begrijpen en oplossen van de problemen waar mensen in deze dynamische samenleving mee te maken krijgen. De vraag of de individualpsychologie hiertoe in staat is, kan alleen dan positief beantwoord worden als de I.P. er in slaagt werkzame inzichten aan mensen aan te reiken en mee te groeien in het dynamische gebeuren van onze samenleving en ons leven.

Om te voorkomen dat de ambities en verwachtingen van de vereniging en de leden door deze formulering te hoog wordt gesteld, is afgesproken dat bij het uitwerken van het project IPT 2 vooral gekozen zal worden voor **haalbare doelen**. (Haalbare doelen beogen in een bepaalde tijd van te voren vastgestelde resultaten te realiseren.) De overeengekomen termijnen maken toetsbaar of het doel uiteindelijk als gehaald kan worden beschouwd.

IPT 2 gaat ervan uit dat de individualpsychologie geen doel op zich is. De individualpsychologie heeft als dieptepsychologie een waardevolle historische betekenis, maar wil zij in de huidige tijd een plek verdienen, dan moet zij ook in deze tijd passen.

IPT 2 betekent daarom niet een teruggaan naar de wortels, maar een wortelen en meegroeien met de huidige wereld. De N.W.I.P. moet dynamisch worden en iets te zeggen hebben in een snel veranderende wereld.

Bijvoorbeeld:

De individualpsychologie gaat er vanuit dat in onze individualistisch ingestelde maatschappij elk mens een eigen levenspsychologie heeft. Deze eigen en in de loop van het leven opgebouwde individuele psychologie wordt door de mens als instrument gebruikt om met de werkelijkheid/wereld om te gaan. Zijn (tendentieuze) apperceptie van de wereld om hem heen bevestigt en bestendigt de eigen individuele psychologie van de persoon. Door het subjectieve element in de waarneming

University of Vienna in 1935 and an M.D. from the Long Island College of Medicine in New York in 1941.

He became a psychiatrist with the U.S. Army in World War II, and after the war he began a private practice that continued until the week before his death.

In his writings he attributed some of his awareness of the importance of the equality of men and women to the influence of his mother, Raissa Timofievna Epstein, a translator born in Leningrad and educated in Zurich, Switzerland, when universities in Russia were closed to women.

She smuggled a Russian translation of Karl Marx into Russia at the turn of the century and became a friend of Leon Trotsky and the Trotsky family.

A collection of Adler's lectures at Alfred Adler Institutes around the world is to be published this year by S. Fischer Verlag of Frankfurt, Germany.

Adler is survived by his wife, Tanya; a daughter, Margot; and a sister, Alexandra, all of Manhattan, and one grandson.

een hekel krijgen aan de autoriteit die straffen uitdeelt.

Om gedrag te corrigeren, kun je beter gebruik maken van natuurlijke en logische gevolgen.

Natuurlijk gevolg: een kind laten leren van zijn ervaring;

Logisch gevolg : een afspraak tussen de opvoeder en het kind over wat er gebeurt als het kind zich misdraagt. Belangrijk is hierbij dat het kind een keuze wordt aangeboden.

Met de voorbeelden zijn beide soorten gevolgen toegelicht.

Klassevergadering:

Een klassevergadering kan over diverse onderwerpen gaan. Je geeft kinderen zelf de mogelijkheid om verantwoordelijkheid te dragen. Met de groep maak je keuzes over allerlei zaken.

Bemoediging:

Het belangrijkste opvoedingsmiddel is bemoediging. Het is geloof in een ander hebben, dat hem ervan overtuigt dat je hem respecteert en vertrouwt. Ieder mens heeft zijn fouten en gebreken, maar die doen geen afbreuk aan de waarde van de persoon. Dreikurs heeft dat mooi geformuleerd: 'We kunnen allemaal beter zijn dan we zijn, maar dat betekent niet dat wanneer we niet beter worden we nooit waardevol zouden zijn.' Door bemoediging en door kwaliteit van kinderen te benadrukken, kun je ze beter laten presteren.

Dit onderdeel is afgesloten met ideeën voor leerkrachten om kinderen te bemoedigen. Begin ermee in de klas en je zult snel resultaat zien !

Conclusie:

Het geven van deze presentatie was een goede mogelijkheid om aankomende leerkrachten te interesseren voor de ideeën van Adler. De opzet van de module was om studenten stage te laten lopen op de soort school die ze gekozen hadden naar aanleiding van de presentaties. Het nadeel is dat er weinig scholen zijn die volgens de ideeën van Adler werken. In Leeuwarden en omstreken was dat een kleiner probleem dan in Groningen en Emmen, want daar zijn geen scholen die met deze ideeën werken.

Het begin van de presentatie was wat theoretisch en het laatste gedeelte was vooral op de praktijk gericht. Het viel me op dat het gedeelte over storend gedrag, straf, gevolgen en bemoediging het meest aansprak. De casus was een mooie aanleiding om over soorten storend gedrag te praten. Sommigen kwamen zelf ook met voor-

beelden van storend gedrag en het was interessant om van elkaar te horen op wat voor manier ieder in zo'n situatie zou reageren. Het toepassen van natuurlijke en logische gevolgen leidde soms tot een discussie of dit wel voldoende effect heeft om storend gedrag te corrigeren. Het gedeelte over bemoediging sloot hierbij goed aan.

In de reader die elke student voor deze module had aangeschaft, is een artikel opgenomen over bemoediging. Verder bevat het een literatuurlijst en worden de scholen in het Noorden genoemd die werken met de ideeën uit de I.P. Op de katholieke Pabo in Zwolle kan elke student in de bibliotheek van de NWIP boeken lenen. Het geven van deze presentatie was leerzaam en ik hoop anderen gemotiveerd te hebben om over opvoeden en omgaan met elkaar na te denken.

Raimond Joosten.

IN MEMORIAM KURT ADLER

By: Ford Burkhart

Kurt Adler, 92, Director of Therapeutic Institute.

New York -- Kurt Alfred Adler, a therapist who spent a career seeking to put into practice the novel approach to psychotherapy of his father, Alfred Adler, the Viennese psychiatrist, and to extend its reach, died on Wednesday at Lenox Hill Hospital. He was 92 and lived in Manhattan.

Adler was medical director and lecturer at the Alfred Adler Institute in Manhattan for 45 years and practiced at Lenox Hill Hospital. For 39 years he was president of the board of the Advanced Institute for Analytic Psychotherapy in Queens.

Adler's hundreds of patients in Manhattan included a number of women who are distinguished writers, family members said.

A theme in his father's work was that women must have equal rights with men. His father argued that aggression in men might result if the individual did not sufficiently grasp the concept of equality of the sexes.

Alfred Adler, who died in 1937, broke with Sigmund Freud over the centrality of infantile sexuality in Freudian psychotherapy. Instead he believed that people are driven by inferiority feelings and compensate by trying to achieve competence, mastery and power.

Extending his father's ideas, Kurt Adler said in his writings and speeches that mental health is achieved through integration into a community, when the person merges his or her own self-interest with the common interest of humanity.

Adler frequently lectured abroad, and he attracted patients there as well.

He served a group of patients who flew to New York from Switzerland each month to seek his brand of therapy; beginning in the 1980s, they could no longer find any reputable Adlerians in practice in Switzerland, they said.

Kurt Adler was born in Vienna, Austria, received a Ph.D. in physics from the

HET BEWEGEN VAN KINDEREN MET EEN MOTORISCHE BELEMMERING.

(Bewerking van een voordracht aan de opleiding tot psychomotorische kindertherapeuten Le Bon Départ. Eerder verschenen in het tijdschrift 'Speciaal Onderwijs' 69e Jaargang, 9 december 1996.)

Motoriek heeft te maken met lichaamshouding, lichaamsbeweging, lichaamsbeheersing en er is maar een klein stapje verder nodig om te zien hoeveel lichaamshouding en levenshouding met elkaar te maken hebben.

In dit begrip lichamelijkeid komt het lichaam veel meer tot zijn recht, als veld van bestaansmogelijkheden van het kind. Zijn handelend betrokken zijn op de wereld om hem heen, zijn kennend en ook waardierend omgaan met wat er rondom hem is, zijn deelnemen en zijn meeleven, zijn groot worden en klein zijn in het menselijke contact - het zijn allemaal aspecten van zijn bestaan waarvoor het menselijk lichaam midden en middel is, tussenveld en middel tot realisering. Het lichaam is niet veel meer dan het 'ding-karkas' of hoe we het 'op zichzelf' ook kunnen beschouwen.

In de kindersfysiotherapie hebben we leren beseffen, dat bij de persoonsvorming, de verhouding tot andere mensen, en vooral de verstandhouding met hen, een beslissende rol speelt. Wat minder duidelijk zien we, hoezeer de lichaamsbewegingen te maken hebben met de ontwikkeling van zelfbewustzijn en hoe anderzijds een sterk of wankel zelfbewustzijn blijkt uit onze lichamelijke verschijningswijze.

Er is een intiem verband tussen het menselijk bewegen en de roerselen van de ziel.

De kindersfysiotherapie:

Als jong fysiotherapeut herinner ik mij, dat je bezig was geweest met de kromme ruggetjes van kinderen. Je had ze dan mooi bijgebracht hoe het allemaal moest, maar als je dan uit het raam keek als ze naar huis gingen, liepen ze weer net zo als toen ze kwamen.

Dat was echt zeer teleurstellend. Je was mechanisch bezig met het herstel van die verkeerde krommingen in de wervelkolom, maar die kinderen liepen voor hun gevoel weer heel gewoon als ze in hun eigen fouten vervielen. Ze liepen alleen maar 'gek te doen' als ze deden wat jij verteld had. Nu weten we, dat het belangrijkste van de therapie is de kinderen tot een nieuw lichaamsgevoel te brengen. Wij waren te bewegingsmechanistisch met de kinderen bezig en we vergaten, dat we bezig waren op een wijze die deze kinderen in hun gevoel alleen maar gek vonden,

omdat het anders dan anders was.

Zo komt het ook voor dat je bezig bent met behandeling van bewegingsgedrag en dat ze het in de behandelingsruimte dienovereenkomstig doen, maar daarbuiten nooit. Dan leeft het op de een of andere manier niet in hun wereld, of gaan buiten de behandelingsruimten nooit uitnodigingen naar die kinderen uit om zich zo te gedragen. Er is geen integratie genoeg in hun leefmilieu.

Betekenis:

Welke betekenis hebben deze vormen van beïnvloeding van de motoriek voor de ontwikkeling van dit kind ?

Door zijn bewegend in de wereld zijn kent, verkent en creëert het kind die wereld. Verloopt die omgang soepel, dan is die wereld, zowel fysisch als sociaal hem vertrouwd. Op de primaire motore contactname en kennis, die als eerste intelligentie, reeds bij het jonge kind functioneert, wordt zijn hele verdere kenapparaat, tot aan het abstracte denken toe, opgebouwd. Daarnaast zijn zijn emotionele rust, rijkdom en souplesse afhankelijk van dit soepel bewegend-tastend met de wereld verbonden zijn. Verloopt die ontwikkeling om welke reden ook niet soepel, dan krijgt het kind problemen in het intermenselijke verkeer, het 'stadsverkeer' en gaat waarschijnlijk behoren tot de groep van een in hun ontwikkeling belemmerd kind.

Het kind, geen weet hebbend van deze begrippen, niet belemmerd door welke theorie, doorloopt de ontwikkelingsfasen al spelend - ravottend - stoeiend - springend - ballend - klimmend en vallend.

Wij, de volwassenen, fysiotherapeuten etc., hoeven slechts de voorwaarden te scheppen, het kind brengt zijn fantasie en illusie mee. Indien wij zorgen voor een zekere stabiliteit van de alledaagse wereld van het kind, dan ervaart het een basisgevoel van veiligheid, van waaruit het excursies durft te ondernemen naar het nieuwe. Het kind gebruikt het spel ook als toevluchtsoord om de werkelijkheid te ontvluchten.

De belichaamde mens is een lerend mens, het kind maakt zijn spelen en zijn spel maakt een ander kind van hem. Het kind leert ook door imitatie. En spelen is de meest vrije manier van in-de-wereld-zijn. Het is openstaan voor alle mogelijkheden, die de omgeving biedt. Het is een open communicatie met de buitenwereld. Daarom is het spel zo veelzijdig en ontmoet het spelende kind zoveel verrassingen.

Vanuit deze algemene oriëntatie kom ik tot de volgende thema-punten:

1. We zijn bezig met bewegen, waarbij de een de ander tot bewegen verleidt of leidt. Voor beiden geldt altijd een persoonlijke geschiedenis, de ervaring van

Literatuur:

- ¹ Vis, W.P.: Wel zichtbaar, niet te vervangen. Om wie gaat het ? Inl. NVFK, K.U.N. Nijmegen, 1987.
- ² Rijsdorp, K.: Lichamelijke opvoeding in perspectief. Gymnologisch Instituut in samenwerking met Uitgeversmaatschappij De Tijdstroom. Lochem-Poperinge, 1979.
- ³ Vis, W.P.: Bewegingsagogisch werken met gehandicapten. Studiedag, Vrije Universiteit Brussel HILOK. Centrum voor Vrijtijdsbestedingsproblemen, 1986.
- ⁴ Vis, W.P.: Speciaal Onderwijs. Een inleiding in de bewegingsagogie. 5e dr. 1989.

Wim Vis.

Iemand, die als stereotypie, heen en weer wiegende bewegingen maakt met de romp, laat dit achterwegen zodra er contact is. Wordt dit contact verbroken, dan keert de stereotypie weer terug. Het zijn altijd cyclische bewegingen, die in zichzelf terugkeren; geen handelingen die op een buitenwereld gericht zijn, maar bewegingen die het bewegen afsluiten voor de buitenwereld. Wijlen Prof. dr. Rijsdorp, wiens briljante colleges mij hebben geïnspireerd voor het schrijven van deze bijdrage, noemde dit een stereotypie op grond van een niet kunnen aangaan van een relatie.

Eigenlijk is het zo, dat in het bewegen iedereen altijd bezig is met meer heer te zijn over zijn eigen wereld en over zichzelf in de zin van structurering van zichzelf en de eigen wereld. Zo gezien is het bezig-zijn met de beweging geen randgebeuren, maar het is gedragsbasis.

Hier begint het, zelfs bij diegenen die met hun buitenwereld niet verbaal kunnen communiceren, die aangelegd zijn op de non-verbale communicatie. Zelfs daar laat de beweging hen niet in de steek en kun je via de beweging nog tot contacten, tot intrede in hun wereld komen.

Het zou geen randgebeuren kunnen zijn. Bewegen gebeurt niet, maar vraagt altijd iemand die beweegt, een bewegen, een verwekker van nieuwe relaties, m.a.w. bewegen is activiteit van een subject, van een onderwerp. Het kind is het onderwerp. Bewegen is een psychomotorische activiteit van het bewegingsapparaat, maar ook in de zin van beleving.

In de psychiatrie is bekend dat het niet alleen gaat om de prikkels van het innerlijk, maar ook vanuit de zintuigen. Zo komen we via de bewegingsagogie tot een wereldverruiming, waarbij het gaat om de opening van verborgen bloei, die er in onze kinderen is. Dat is het allerbelangrijkste.

De kinderfysiotherapeut speelt hierbij een belangrijke rol.

successen en teleurstellingen, maar ook welke innerlijke bedoelingen je achter de rug hebt en hoe je toegevoegd bent naar datgene wat je nu bent.

Dat moet je nooit vergeten, maar geldt ook voor het kind. De persoonlijke geschiedenis is in het bewegen uitermate belangrijk. In de bewegingsobservatie zijn heel veel dingen te herkennen, die rudimentair zijn van de dag, dagen of jaren hiervoor. Dit kun je niet wegcijferen als je met de ander bezig bent.

Bewegen is dus geen spel van lijnen en punten of verplaatsen t.o.v. lichaamsdelen, ook geen spel van hoeken of graden, maar het is een kwestie van zich-gedragen.

Het is méér dan louter een registratie van bijvoorbeeld gaan en lopen vanuit de optiek van handelingsmotoriek te ontleden in bewegingen vanuit de heup - knie en enkel en het verplaatsen van het lichaamsgewicht. De kern van de therapie is: hoe breng ik de beweging tot een optimaal bewegingsgedrag? Wetenschappelijke analyse is gewenst. Maar bedenk dan wel: als ik analyseer, maak ik stuk het geheel van interactieprocessen.

Dat mag, als je maar weet dat je het doet. Zolang je nog met de delen bezig bent, ben je er nog niet. Je moet weer terug naar het bewegende kind, het totale kind. Bij het observeren moet je niet interpreteren, maar observeren: dit gebeurt er en later mag je interpreteren.

Bijvoorbeeld als een jongen over een bank moet stappen en hij beurt zijn been op, maar de voet gaat weer terug en hij herhaalt dit, dan mag je niet constateren dat 'Ivo' bang is, want dat heb je niet gezien.¹ Je hebt alleen gezien dat hij zijn voet opbeurde en er niet overheen stapte. Hij had alleen de intentie om erover heen te stappen, maar deed (of kon) het niet. Later kun je redeneren, wat er aan de hand kon zijn.²

Wij moeten in de kinderfysiotherapie voorzichtiger worden met kreten! We moeten exacter worden in het niet-exact zijn, m.a.w. geen ideologische vooringenomenheden, daar heeft het kind niets aan.

2. We zijn niet alleen bezig met bewegen, maar ook met een ander, m.a.w. bezig zijn als persoon en met een kind. Je kan ook bezig zijn met bijvoorbeeld een stoornis in de beweging. Jetty komt achter de gordijntjes, gaat liggen en wordt behandeld voor een flexiecontractuur in een of ander lichaamsdeel en gaat weer weg. De tijd dringt, want er volgen nog meer kinderen. In de particuliere praktijk kan dit zo gaan en iets hiervan zie ik ook terug in de overige instellingen van gezondheidszorg. Een storing, belemmering opheffen, redresseren of wat dan ook vraagt natuurlijk een 'technische kijk' op het bewegen, maar dit is altijd slechts een fase in het bezig zijn met die andere mens.

Dit alles is bewegen.³

Bezig zijn, is altijd bezig zijn met het oog op iets: wat doet hij ermee? Wat is haalbaar?

In wezen gaat het hierbij ook om agogische aspecten van gedragsverandering.

Integratie:

De kinderfysiotherapeut die de nadruk legt op het herstel van belemmeringen zal zeker in de kinderrevalidatie vastlopen als hij geen agogische aspecten in het oog houdt.

De bewegingsagoog in de kinderrevalidatie, die alleen maar let op de gedragsaspecten van het bewegen, zal ontdekken dat je nooit kunt bewegen zonder spieren, gewrichten, fysiologische processen e.d. Deze opmerkingen roepen waarschijnlijk het woord integratie bij u op; daar is eigenlijk niets op tegen, mits je maar goed in positieve zin discrimineert!

Integratie door mij opgevat als: het aanwenden van middelen die cultureel zo gewoon mogelijk zijn om persoonlijke gedragingen en kenmerken tot stand te brengen en/of te behouden.⁴

Integratie wordt vaak opgevat als: doe alles maar in een potje, want in de maag komt alles bij elkaar. Maar dit is geen integratie. Alles vloeit dan in elkaar. Alles komt op één hoop. Je raakt alles kwijt. Je integreert niet, maar het wordt puree.

De bewegingsagoog die zich bezighoudt met bewegingsgedrag in het bijzonder, zal geen afstand kunnen doen van mechanische en functionele aspecten van het bewegen. De fysiotherapeut die zich in de regel bezig houdt met belemmeringen in het bewegingsapparaat of behoud van voorwaarden tot bewegen, zal geen afstand nemen van gedragsaspecten, maar het zijn twee te onderscheiden gebieden en twee te onderscheiden deskundigheden. Je mag nooit de zaak op een hoop gooien, omdat het toch maar allemaal bewegen is.

De kern van het werk vloeit voort uit de intentie en daarmee de methodische gerichtheid, die voor beiden verschillend is. Dit moet je goed blijven onderscheiden, anders krijg je kretologie in de zorg, waardoor gevaar ontstaat voor vermenigving van gelijksoortige dingen en voor vereenzelviging. Dat moet je nu juist voorkomen.

3. Bezig zijn met het kind in de bewegingsagogie, dus bezig zijn met het bewegingsgedrag, betekent dat ik dit kind wil ontmoeten in zijn wereld, in zijn zoanders-zijn.

Dit is het moeilijkste van het hele werk! Want wij mensen zijn homo se movens (zich bewegende mensen).

Dit is fundamenteel, anders kom je niet ver in dit werk! Het betekent, dat ook voor onze kinderen het bewegen een confrontatie is met hun wereld, met anderen, met zichzelf en met de beschikbare mogelijkheden die zij hebben, waardoor ze zich, afhankelijk van het ontwikkelingsniveau en de stoornis zich gauw, of minder gauw afsluiten voor uitnodigingen, prikkels en overspoelingen van de buitenwereld, omdat ze die niet aankunnen.

De afsluitingen zijn veelvuldig en verscheiden en daarom komen ze ook zo gemakkelijk tot perseveratie, tot het verharden in een eenmaal begonnen beweging om hun stabiliteit niet te verliezen. Alle veranderingen in het omgaan met de wereld, dus alle bewegen, is een stukje stabiliteitsverlies.

Je eigen situatie wordt instabieler, naarmate je meer verandering teweeg brengt in je relatie met de buitenwereld, tenzij je vlucht in een bewegingsstorm, waarbij er geen sprake meer is van een verhouding met de buitenwereld. Dat moet de bewegingsagoog goed kunnen observeren.

Er gaan regelmatig uitnodigingen van de buitenwereld uit, waarop de mens (het kind) reageert op de een of andere manier. Zo ontstaat een handelingsveld, waarin het kind zich met die buitenwereld bemoeit hoe dan ook. Dit betekent, dat deze buitenwereld voor dit kind in die ontmoeting op verschillende punten waarde krijgt en dat die dingen, waardoor hij tot een positieve relatie met de buitenwereld is gekomen, meer waarde voor hem zullen hebben dan die dingen, die hij in de buitenwereld nog nooit ontmoet heeft, of negatief geladen zijn. De buitenwereld krijgt een gezicht voor hem als hij er zich mee bemoeit. Hoe meer ik mij met die buitenwereld bemoei, hoe meer verschillende waarden die buitenwereld voor mij opbrengt.

Hoe minder je je met de buitenwereld, de ander en met jezelf bemoeit, hoe minder het voor je betekent. Tegelijkertijd zal die structurering van de buitenwereld je zelf maken tot bezitter van een rijkere structuur, hetgeen je zelf innerlijk zal structureren: je wordt als bezitter van een gevarieerdheid aan indrukken van die buitenwereld anders, dan dat je nooit indrukken van die buitenwereld krijgt.

Als je nu die indrukken van de buitenwereld in je opneemt en netjes op een rijtje zet, dan wordt je innerlijk een gestructureerd mens.

Als je innerlijk niet de mogelijkheid hebt om tot structuur te komen en de buitenwereld wil iets van je, dan zul je liever jezelf afsluiten en een muur voor je optrekken, zodat de prikkels niet binnen kunnen komen.

Zolang dat gebeurt komt er niets in.